

L Ö G

um fræðslu barna.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

I. KAFLI

Hlutverk barnaskóla.

1. gr.

Barnaskólar skulu leitast við að haga störfum í sem fyllstu samræmi við eðli og þarfir nemenda sinna, hjálpa þeim að öðlast heilbrigð lífsviðhorf og hollar lífsvenjur, vera á verði um líkamshreysti þeirra og veita þeim tilsögn í lögskipuðum námsgreinum, hverjum eftir sínum þroska.

II. KAFLI

Skólaskylda.

2. gr.

Skylt er að halda barnaskóla í öllum skólahverfum landsins fyrir börn á aldrinum 7—13 ára, sbr. þó 3. gr., og er öllum börnum á þessum aldri skylt að sækja skóla, nema undanþága hafi verið veitt samkv. 3. og 5. gr.

Þegar tilgreindur er aldur barna í lögum þessum, miðast hann ávallt við það almanaksár, er þau ná nefndum aldri.

3. gr.

Nú sækir skólanefnd í skólahverfi í sveit um, að skólaskylda hefjist ekki í skólahverfi hennar fyrr en við 8, 9 eða 10 ára aldur, og getur fræðsluráð þá veitt undanþágu að fengnum meðmælum námsstjóra.

Þar, sem þessi ráðstöfun hefur verið gerð, skulu heimilin annast og kosta fræðsluna frá sjö ára aldri barnanna, unz skólaskylda hefst í hverfinu, en hlíta um hana eftirliti kennara skólahverfisins.

Nú er vanrækt fræðsla yngri barna í skólahverfi, þar sem undanþága hefur verið veitt, og eigi um bætt þrátt fyrir áminningu fræðslumálastjórnar, og nemur hún þá undanþáguna úr gildi.

4. gr.

Heimilisfaðir skólaskylds barns ber ábyrgð á, að það hljóti lögmæltu fræðslu og saki lögskipuð próf.

5. gr.

Undanþegin frá að sækja almenna barnaskóla eru:

- a. börn, sem sækja viðurkennda einkaskóla;
- b. börn, sem hafa fengið leyfi skólanefndar og skólastjóra til að stunda nám utan skólans, en skylt er þeim að koma til viðtals eða prófs í skólann, þegar skólastjóri óskar þess;
- c. börn, sem að dómi hlutaðeigandi kennara, skólastjóra og skólalæknis skortir hæfileika til þess að stunda nám í almennum barnaskóla;

- d. börn, sem að dómi sömu aðila spilla góðri reglu í skólanum og eru miður heppi- **34**
legt fordæmi öðrum börnum;
- e. börn, sem að dómi skólalæknis hafa eigi heilsu eða önnur líkamleg skilyrði til **29. apríl**
að stunda venjulegt barnaskólanám.

6. gr.

Þeim börnum, sem um getur í c-, d- og e-liðum 5. gr., skal séð fyrir vist í skóla eða stofnun, sem veitir þeim uppeldi og fræðslu við þeirra hæfi.

Heimilt er fræðslumálastjórn að ákveða þessum börnum námstíma einu eða tveimur árum lengri en öðrum börnum.

7. gr.

Nú kemur barn að ástæðulausu ekki til innritunar, þegar því er skylt, og skal þá skólanefnd áminna forráðamann þess, svo fljótt sem auðið er. Láti hann eigi skipast við þá áminningu, varðar það dagsektum, er nemi 5—10 kr. á dag eftir úrskurði valdsmanns (í Reykjavík sakadómara), talið frá þeim degi, er áminningin var gerð.

Nú vanrækir barn, sem innritað er í skóla, skólasókn til muna, þrátt fyrir umvöndun skólastjóra bæði við það og forráðamann þess, og skal þá skólanefnd áminna forráðamann barnsins. Leggist vanrækslan eigi af að heldur, varðar hún dagsektum, er nemi 5—10 kr. eftir úrskurði valdsmanns fyrir hvern vanræksludag, talið frá áminningu skólanefndar.

Ef heimilið á sannanlega sök á vanrækslunni, má barnaverndarnefnd taka barnið af heimilinu og ráðstafa því utan þess, en sannist það, að heimilið fái eigi ráðið við vanræksluna, er henni skylt að vista barnið í stofnun eða á öðru heimili, er nefndin ber traust til.

III. KAFLI

Skólaskipan og skólahúsnæði.

8. gr.

Hver sýsla og hver kaupstaður er fræðsluhérað. Þó skal sameina tvær sýslur í eitt fræðsluhérað svo og hrepp eða hluta úr hreppi fræðsluhéraði annarrar sýslu, þegar fræðslumálastjórn mælir svo fyrir og hlutaðeigandi fræðsluráð samþykkja. Hvert fræðsluhérað er eitt eða fleiri skólahverfi, og er einn barnaskóli í hverju skólahverfi.

9. gr.

Fræðslumálastjórn mælir fyrir um, hvernig fræðsluhéraði skuli skipt í skólahverfi, enda samþykki hlutaðeigandi fræðsluráð skiptinguna. Fræðsluráði er skylt að leita álits hlutaðeigandi skólanefnda um skiptingu fræðsluhéraðs í skólahverfi.

10. gr.

Í hverju skólahverfi skal vera skólahús á hentugum stað, og fullnægi það þörfum fyrir barnaskólahald í hverfinu. Fræðslumálastjórn setur reglur um lágmarkskröfur til skólahúsnæðis.

11. gr.

Heimangönguskólar skulu vera þar, sem staðhættir leyfa, en þar, sem heimgöngu verður ekki við komið sökum mikilla vegalengda, skal reisa heimavistarskóla og keppa að því, að skólahverfi þeirra verði svo fjölmenn, að fullkomið starf verði við þá fyrir tvo fasta kennara eða fleiri.

34

29. apríl

Öll skólahús skulu gerð samkvæmt uppdrætti, er fræðslumálastjórn samþykkir. Enn fremur verður samþykki hennar að koma til um skólastað og skólalóð.

12. gr.

Ríkissjóður greiðir allt að helmingi stofnkostnaðar heimangönguskóla, en þrjá fjórðu hluta stofnkostnaðar heimavistaraskóla og skólastjórabústaða í heimangönguskólum. Hlutaðeigandi sveitarfélög greiða hinn hlutann. Séu tveir eða fleiri hreppar eða hluti úr hreppi um sama skóla, greiða þeir stofnkostnaðinn í hlutfalli við sam-
anlagðan tekju- og eignarskatt íbúanna eftir meðaltali fimm síðustu ára. Ríkis-
styrkurinn er bundinn því skilyrði, að skólalóðin sé eign skólahverfisins eða af-
notarétturinn tryggður með óuppsegjanlegum leigusamningi.

Hverju skólahúsi skal fylgja íbúð fyrir skólastjóra, 3 herbergi og eldhús að minnsta kosti. Heimavistaraskólum skal einnig fylgja íbúð eða íbúðir fyrir kennara. Íbúðir skólastjóra og kennara teljast með í stofnkostnaði skóla svo og nauðsynleg-
ustu skólahúsgögn.

Í skólahverfum, þar sem svo hagar til, að börn geti ekki sótt heimangönguskóla, nema þeim sé ekið til og frá skólastað, er heimilt að greiða styrk til kaupa á skóla-
bíl, er nemi allt að þremur fjórðu hlutum kostnaðarverðs.

14. gr.

Viðhald skólahúsa og skólahúsgagna er sveitarfélögum skylt að annast sam-
kvæmt reglum, er fræðslumálastjórn setur. Í kaupstöðum eru umráð skólahúsnæðis
í höndum bæjarstjórna, en eigi er heimilt að leyfa notkun skólahúsnæðis nema sam-
þykki skólanefndar komi til. Utan kaupstaða eru umráð skólahúsnæðis í höndum
skólanefnda. Umráð húsgagna og annarra muna í þágu skólastarfsins eru í hönd-
um skólastjóra, en eigi má hann ráðstafa þeim til notkunar utan skólans, nema
samþykki skólanefndar og sveitarstjórnar komi til.

IV. KAFLI

Kennarar.

15. gr.

Fastir kennarar við barnaskóla eru embættismenn ríkisins og taka laun sam-
kvæmt launalögum.

16. gr.

Engan má setja eða skipa kennara við barnaskóla, nema hann hafi lokið viður-
kenndu kennaraprófi, sé eigi haldinn næmum sjúkdómi og hafi óflekkað mannorð.

Skólastjórar og kennarar heimavistaraskóla skulu ekki skipaðir fyrr en eftir
tveggja ára reynslutíma í heimavistaraskóla.

17. gr.

Kennara er skylt að kenna að jafnaði 36 kennslustundir á viku, en á því skóla-
ári, sem kennari verður 55 ára, má fræðslumálastjórn fækka skyldustundum hans
um 6 á viku og um aðrar 6, er hann verður sextugur.

Kennslustundafjöldi skólastjóra skal ákveðinn í erindisbréfi. Eigi verður skóla-
stjóri leystur frá þeirri kennsluskyldu, nema samþykki fræðslumálastjórnar komi til.

Þegar nefnd er kennslustund í lögum þessum, er ætíð átt við 40 mín. kennslu-
stund.

18. gr.

Kennari, sem skipaður er, settur eða ráðinn til starfs við barnaskóla, skal gegna
því samkvæmt erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur.

19. gr.

Geti kennari ekki stundað starf sitt við skóla sakir veikinda, skal greiða forfallavinnu fyrir hann samkv. reglum, er fræðslumálastjórn setur.

34

29. apríl

20. gr.

Skólastjóri fer í skóla sínum með umboð fræðslumálastjórnar og skólanefndar gagnvart kennurum skólans, nemendum og forráðamönnum þeirra.

Hann stjórnar öllu starfi skólans eftir gildandi lögum og reglum og ber ábyrgð á því gagnvart fræðslumálastjórn og skólanefnd.

Skólastjóri á sæti á fundum skólanefndar og hefur þar málfrelsi og tillögurétt.

Skólastjóri ræður stundakennara með samþykki skólanefndar.

21. gr.

Ef sveitarstjórn óskar, getur hún skipað einn af kennurum skóla sem yfirkennara. Skal hann vera skólastjóra til aðstoðar í starfi hans. Allan kostnað við skipun yfirkennara skal greiða úr sveitarsjóði.

22. gr.

Í skóla með 20 kennurum eða fleiri getur skólastjóri í samráði við skólanefnd ákveðið, að skyldustundir kennara skuli vera færri en 36 á viku gegn öðru starfi í þágu skólans.

23. gr.

Nú hefur kennari gegnt embætti í 10 ár og óskar að hverfa frá störfum í eitt ár til að efla þekkingu sína og kennarahæfni, og skal hann þá senda fræðslumálastjóra beiðni um orlof ásamt greinargerð um, hvernig hann hyggst að verja orlofsárinu. Ef fræðslumálastjórn telur þá greinargerð fullnægjandi, getur hún veitt kennaranum ársorlof með fullum launum. Engum barnakennara skal þó veita slíkt orlof nema einu sinni. Beiðni um orlof skal send fræðslumálastjóra með árs fyrirvara. Fræðslumálastjórn veitir kennurum, er þess óska, leiðbeiningar um, hvernig orlofsárum skuli varið, en allir verða þeir að gefa henni fullnægjandi skýrslu um störf sín að orlofsári loknu, að viðlögðum launamissi fyrir það ár.

Fræðslumálastjórn setur nánari reglur um framkvæmd orlofs kennara. Skal þess gætt, að það trufla ekki störf skólanna eða torveldi þau.

24. gr.

Tölu fastra kennara skal miða við það, að 40 börn komi á hvern kennara, sem kennir fulla kennslu í 9 mánuði, en 5 börnum færra fyrir hvern mánuð, er hann kennir skemur. Eftir reglum, er fræðslumálastjórn setur, skal þó ætla nokkru færri börn á kennara í skólum með færri en 150 nemendum. Sérkennurum í sundi og handavinnu skal ætla sem næst helmingi færri börn en öðrum kennurum.

Nú eru fastir kennarar við skóla færri en barnafjöldinn segir til um, en barnafjöldinn þó minni en svo, að skólinn eigi kröfu á kennara til viðbótar, og má þá greiða styrk vegna stundakennslu í hlutfalli við þann barnafjölda, sem umfram er. — Ef nefnd umframtala nær helmingi þess barnafjölda, sem föstum kennurum er ætluð, er fræðslumálastjórn heimilt að setja fastan kennara.

V. KAFLI

Fræðsluráð og skólanefndir.

25. gr.

Í hverju fræðsluhéraði skal vera fræðsluráð, skipað 5 mönnum. Í kaupstöðum skulu þeir kosnir hlutfallskosningu af nýkosinni bæjarstjórn, en utan kaupstaða

34 af sýslunefnd. Séu 2 sýslur í fræðsluhéraði, skal sú sýslan, sem fjölmennari er, kjósa 3 fræðsluráðsmenn, en hin tvo. Fræðsluráð kys sér formann úr sínum hópi. Hlutverk fræðsluráðs er að hafa á hendi stjórn sameiginlegra skólamála fræðsluhéraðsins. Fræðslumálastjórn setur fræðsluráði erindisbréf.

26. gr.

Í hverju skólahverfi skal vera skólanefnd, skipuð þremur mönnum. Skulu tveir þeirra kosnir af nýkosinni sveitarstjórn, en fræðslumálastjórn skipar einn, og skal hann vera formaður. Hlutfallskosningu skal viðhafa, ef krafa kemur fram um það. Ef tveir eða fleiri hreppar eru í skólahverfi, setur fræðslumálastjórn reglur um kosningu skólanefndar, sem má þá vera skipuð 5 mönnum. Varamenn skulu kosnir samtímis aðalmönnum. Kjörtímabil skólanefnda og fræðsluráða skal vera hið sama og sveitarstjórna, og um kjörgengi skulu sömu reglur gilda.

Í kaupstöðum er heimilt að fela fræðsluráði störf skólanefndar, ef fræðslumálastjórn mælir svo fyrir og hlutaðeigandi bæjarstjórn samþykkir.

27. gr.

Formaður kallar skólanefnd til funda, svo oft sem þurfa þykir. Skyld er honum að kveðja nefndina saman, ef einn nefndarmanna eða skólastjóri óskar þess. Skólastjóri skal ávallt boðaður á fundi skólanefndar. Skólanefnd getur enga ályktun gert, nema meiri hluti hennar sé á fundi. Allar ályktanir skulu ritaðar í gerðabók. Enginn skólanefndarmanna hefur atkvæðisrétt um þau mál, er varða hann sjálfan.

28. gr.

Skólanefnd skal sjá um, að öll skólaskyld börn í skólahverfinu njóti lögboðinnar fræðslu. Hún semur samkvæmt fyrirmælum fræðslumálastjórnar skýrslu um þau börn í skólahverfinu, sem sækja ekki hinn almenna barnaskóla.

29. gr.

Þegar kennarastaða losnar í skólahverfinu, skal skólanefnd tafarlaust tilkynna það fræðslumálastjórn, sem auglýsir stöðuna, ef fyrirvari er nægur. Þurfi hins vegar að setja kennara fyrirvaralítið, getur fræðslumálastjórn sett hann í samráði við skólanefnd án undangenginnar auglýsingar, en auglýsa skal þá stöðuna á næsta ári.

30. gr.

Skólanefnd veitir viðtöku umsóknum um kennarastöður og skal, er fjöldi umsókna leyfir, tilnefna eigi færri en tvo umsækjendur um hverja stöðu, er hún telur helzt koma til greina. Skyld er skólanefnd að leita álits skólastjóra um umsækjendur, ef velja á kennara, en námsstjóra, ef velja á skólastjóra. Verði ágreiningur um umsækjendur innan skólanefndar eða milli skólanefndar annars vegar og skólastjóra eða námsstjóra hins vegar, getur hver aðili um sig gert tillögur til fræðslumálastjórnar. Rökstudd greinargerð skal ávallt fylgja tillögum skólanefndar, skólastjóra og námsstjóra um val manna í kennarastöður.

31. gr.

Skólanefnd skal lita eftir, að skólinn hafi allan nauðsynlegan aðbúnað, svo sem húsnæði, skólalóð, leikvelli, kennslutæki og innanstokksmuni. Sér hún í samráði við skólastjóra um viðhald alls þessa og aukningu eftir þörfum.

32. gr.

Skólanefnd gerir tillögur til sveitarstjórnar um fjárframlög til skólahalds. Skólanefnd annast um samningu skýrslna og reikninga samkvæmt fyrirmælum fræðslumálastjórnar. Erindisbréf fyrir skólanefndir skal gefið út af fræðslumálastjórn.

33. gr.

Kostnaður við störf skólanefnda greiðist úr sveitarsjóði.

34

29. apríl

34. gr.

Ef fræðslumálastjórn og bæjarstjórn Reykjavíkur verða ásátt um það, skal í Reykjavík skipa fræðslufulltrúa, sem skal hafa með höndum þau störf, er þessir aðilar semja um að fela honum, þ. á m. framkvæmd á ákvörðunum skólanefnda eftir því sem við getur átt. Kostnaður af starfi fræðslufulltrúa greiðist að hálfu af hvorum, ríkissjóði og bæjarsjóði.

VI. KAFLI

Kennsluskipan og starfstími skóla.

35. gr.

Hver barnaskóli skiptist í tvær deildir, yngri deild og eldri deild. Til yngri deildar teljast skólaskyld börn innan 10 ára aldurs, en til eldri deildar 10 ára börn og eldri.

36. gr.

Í yngri deild skal kenna eftirtalдар námsgreinar: íslenzku, skrift, reikning, átt-hagafræði, handavinnu, leikfimi og söng.

Í eldri deild skal kenna: íslenzku, skrift, reikning, kristin fræði, Íslandssögu, landafræði, náttúrufræði, teiknun, handavinnu, söng, leikfimi og sund.

Auk þessa er heimilt að kenna eitt erlent mál hinn síðasta vetur eldri deildar þeim börnum, sem bezt eru að sér í móðurmáli. Nánari ákvæði um skiptingu náms-efnis og niðurröðun þess skulu sett í námsskrá, er fræðslumálastjórn gefur út.

37. gr.

Í yngri deild skal ætla börnum að jafnaði 21 kennslustund á viku, en í eldri deild 33.

38. gr.

Skólar í kaupstöðum og þorpum með 1000 íbúa eða fleiri skulu starfa sem næst 9 mánuði á ári. Aðrir heimgönguskólar og heimavistarskólar skulu starfa eigi skemur en 7 mánuði á ári, svo fremi að barnafjöldi leyfi það. Nánari ákvæði um starfstíma skóla og skólagöngu barna skal setja í reglugerð hvers skóla.

39. gr.

Í heimavistarskólum og heimgönguskólum í sveitum er heimilt að skipta námstímanum í tvennt milli deilda þannig, að hvert barn fái a. m. k. $3\frac{1}{2}$ mánaða kennslu, enda fylgist kennarinn með heimanámi barnanna þann tíma, sem þau sækja ekki skólann að vetrinum. Þar sem þörf krefur og þess er óskað af skóla-nefnd, má hafa allt að tveggja mánaða námsskeið við heimavistarskóla haust og vor fyrir 7—9 ára börn.

40. gr.

Leyfi í barnaskólum skulu ákveðin í reglugerð.

VII. KAFLI

Próf.

41. gr.

Próf í kunnáttu og leikni allra prófskyldra barna skal halda að vorinu ár hvert. Prófskyld eru öll börn á aldrinum 8—13 ára, nema gildar ástæður hamli. Skulu slíkar ástæður skilgreindar nánar í prófreglugerð, er fræðslumálastjórn gefur út.

34

29. apríl

Öll próf nema lokapróf yngri og eldri deildar (próf yngri barna og barna-próf) skal hver skóli um sig annast að öllu leyti. Skytt er ávallt að hafa próf í íslenzku, skrift og reikningi, en í öðrum greinum eftir því, sem ákvæðið verður í próf-reglugerð.

Próf 10 og 13 ára barna, þ. e. lokapróf beggja deilda, skulu fara fram undir eftirliti prófdómenda, skipaðra af fræðslumálastjórn til fjögurra ára í senn að fengnum tillögum námsstjóra. Skulu þetta vera landspróf að minnsta kosti í íslenzku og reikningi, og annist fræðslumálastjórn val og útsendingu verkefna.

43. gr.

Barn, sem flyzt úr yngri deild í eldri deild, skal vera sæmilega læst, geta skrifað einföld orð skýrt og hreinlega, hafa náð nokkurri leikni í meðferð einskonartalna og kunna skil á algengustu fyrirbrigðum, sem koma fyrir í nánasta umhverfi þess. Í prófreglugerð skal tekið fram, hvernig þessar lágmarkskröfur skulu metnar í einkunnum.

44. gr.

Til barnaprófs er krafist: 1) Að geta lesið móðurmálið skýrt og áheyrilega með gallalítlum framburði og sagt munnlega frá því, sem lesið er. Að geta gert skriflega, nokkurn veginn ritvillu- og mállytalausa grein fyrir kunnugu efni. Að geta leyst sæmilega úr réttitunarverkefni, þar sem fyrir koma dæmi um helztu undirstöðureglur íslenzkrar réttitunar. Að kunna utan bókar nokkur íslenzk kvæði, einkum ættjarðarljóð og söngljóð, geta greint frá efni þeirra með eigin orðum og vita nokkur deili á höfundum þeirra. 2) Að skrifa læsilega og hreinlega rithönd. 3) Að kunna fjórar höfuðgreinar reiknings með heilum tölum og höfuðatriði almennra brota, tugabrota og prósentureiknings og að sýna nokkra leikni í því að beita þeirri kunnáttu til úrlausnar einföldum dæmum, sem koma fyrir í daglegu lífi, m. a. til að reikna út óbrotið flatarmál. Um prófkröfur í öðrum lögboðnum námsgreinum skulu sett ákvæði í prófreglugerð jafnframt ákvæðum um, hvernig meta skuli í einkunnum lágmarkskröfur til að standast próf.

45. gr.

Heimilt er skólanefnd að fengnum meðmælum skólastjóra og kennara að leyfa 12 ára barni að ganga undir barnapróf. Sett skal í prófreglugerð, hvaða einkunn barn, er slíkt leyfi fær, skal ná í höfuðgreinum, svo og aðaleinkunn til þess að standast prófið. Skulu þessar einkunnir vera miklum mun hærri en lágmarks-einkunnir 13 ára barna.

46. gr.

Einkunnastigi í barnaskólum skal vera 0—10, og má skipta hverjum heilum í 10 hluta.

47. gr.

Nú kemur prófskytt barn að ástæðulausu ekki til prófs, og má þá prófa það á heimili þess á kostnað heimilisföður eða leita aðstoðar lögreglustjóra, til þess að barnið verði prófað.

48. gr.

Börn, sem standast ekki tilskilin próf um 10 og 13 ára aldur, skulu að jafnaði sitja ári lengur í hvorri deild, sem um er að ræða, og þreyta prófið ári síðar (sbr. þó 5. gr. c-lið). Standist þau það ekki þá, skulu gilda um þau sérstök reglugerðar-ákvæði, er fræðslumálastjórn setur.

49. gr.

Kostnaður við próf greiðist úr sveitarsjóði. Prófdómendum skal greitt sama kaup og stundakennurum.

VIII. KAFLI

Kennslueftirlit.

34

29. apríl

50. gr.

Landinu er skipt í 6 eftirlitssvæði, og skal vera einn námsstjóri fyrir hvert þeirra. Skulu námsstjórar hafa eftirlit með kennsluskipan, kennsluaðferðum og árangri kennslunnar. Enn fremur skulu þeir annast leiðbeiningar um skóla- og uppeldismál hver í sínu umdæmi. Skal hlutverk námsstjóra nánar tiltekið í erindisbréfi, er fræðslumálastjórn setur.

IX. KAFLI

Kostnaður við skólahald.

51. gr.

Hin lögskipaða fræðsla skólaskyldra barna í opinberum skólum veitist ókeypis. Laun fastra kennara greiðast samkvæmt launalögum og styrkur til stundakennslu samkvæmt síðari málsg. 24. gr. Við heimavistarskóla greiðir ríkissjóður einnig laun ráðskonu svo og við heimangönguskóla borgun til bifreiðarstjóra skólabifreiðar, meðan skóli starfar eftir úrskurði fræðslumálastjórnar. Annan kostnað við skólahaldið greiðir sveitarsjóður, en ríkissjóður endurgreiðir fjórða hluta hans að fengnum skýrslum um fullnægjandi skólahald samkvæmt settum reglum og fyrirmælum. Sveitarstjórn ræður annað starfsfólk en kennara og ráðskonu heimavistarskóla, að fengnum tillögum skólanefndar og skólastjóra.

52. gr.

Nú getur framfærandi barits á lögskipuðum skólaaldri fyrir fátæktar sakir að dómi skólanefndar ekki staðizt kostnað þann, er leiðir af lögboðinni skólavist þess, og skal þá sá kostnaður greiðast að einhverju eða öllu leyti úr sveitarsjóði eftir ákvörðun sveitarstjórnar sem önnur gjöld til skólahalds.

X. KAFLI

Einkaskólar og smábarnaskólar.

53. gr.

Heimilt er fræðslumálastjórn að löggilda barnaskóla, sem kostaðir eru af einstökum mönnum eða stofnunum, ef þeir starfa samkvæmt reglugerð, er hún samþykkir, enda hliti slíkir skólar sama eftirliti og sömu reglum og aðrir barnaskólar. Kennarar við skóla þessa verða að fullnægja öllum settum skilyrðum um rétt til kennslu í barnaskólum. Fyrir börn, sem þessa einkaskóla sækja, þarf ekki undanþágu samkv. 5. gr., en forstöðumaður skal í byrjun hvers skólaárs senda hlutaðeigandi skólanefnd skrá yfir skólabörnin og tilkynna henni allar breytingar, jafnóðum og þær verða. Ekki eiga einkaskólar kröfu til styrks af almannafé.

54. gr.

Heimilt er sveitarfélögum að hlutast til um, að settur sé á stofn skóli fyrir 5 og 6 ára börn innan sveitarfélagsins, enda samþykki fræðslumálastjórn námsáætlun, húsnaði og annan aðbúnað skólans. Kennarar skólans skulu hafa lokið viðurkenndu kennaraprófi, og skulu þeir ráðnir og launaðir eftir sömu reglum og kennarar barnaskóla. Að öðru leyti ber ríkissjóður engan kostnað af þessu skólahaldi.

34

29. apríl

XI. KAFLI

Heilbrigðiseftirlit.

55. gr.

Lækniseftirlit með heilbrigði skólabarna og kennara og hollustuháttum skólanna skal haga eftir reglum, er heilbrigðismálastjórn setur í samráði við fræðslumálastjórn. Skal ráðinn sérfróður læknir, skólayfirlæknir landsins, er skipuleggur og hefur yfirumsjón með heilbrigðiseftirliti í skólum svo og íþróttastarfsemi. Heimilt er skólayfirlækni að fela heilsuverndarstöðvum, þar sem þær eru starfandi, eftirlit þetta.

56. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi felld lög nr. 94 23. júní 1936 og lög um breyting á þeim, nr. 44 12. febr. 1940, svo og önnur ákvæði og fyrirmæli, sem fara í bág við þessi lög.

Ákvæði til bráðabirgða.

Þar, sem ekki eru komnir fullnægjandi heimangöngu- eða heimavistarskólar, skal fræðslumálastjórn í samráði við námsstjóra skipa málum í eins nánu samræmi við þessi lög sem kostur er.

Gjört í Reykjavík, 29. apríl 1946.

Sveinn Björnsson.

(L. S.)

Brynjólfur Bjarnason.

35

29. apríl

L Ö G

um landnám, nýbyggðir og endurbyggingar í sveitum.

I. KAFLI

Um stjórn landnámsmála.

1. gr.

Landbúnaðarráðherra skal hafa yfirstjórn þeirra mála, er lög þessi varða.

2. gr.

Nýbýlastjórn er skipuð 5 mönnum, er kosnir séu hlutfallskosningu af sameinuðu Alþingi til 4 ára í senn. Varamenn skulu kosnir á sama hátt. Landbúnaðarráðherra skipar formann nýbýlastjórnar úr hópi þeirra, sem kosnir eru.

Nýbýlastjórn ræður sér framkvæmdastjóra, er nefnist landnámsstjóri. Laun hans skulu vera söm og búnaðarmálastjóra.

3. gr.

Landnámsstjóri annast framkvæmdir og dagleg störf samkvæmt lögum þessum eftir ákvörðun nýbýlastjórnar. Hann undirbýr tillögur og áætlanir um frumræktun lands til stofnunar einstakra nýbýla, byggðahverfa í sveitum og til nytja fyrir kaup-tún og kaupstaði. Einnig skal hann hafa yfirumsjón með þeim framkvæmdum, sem nýbýlastjórn hefur ákveðið að fengnu samþykki þeirra aðila, sem hlut eiga að máli.

Búnaðarfélag Íslands, Nýbyggingarráð og Atvinnudeild háskólans skulu veita landnámsstjóra þá sérfræðilegu aðstoð, sem þeim er unnt.